



SVENSKT NÄRINGSLIV

Utbildningsdepartementet
Skolenheten

Vår referens/dnr:
2024–128

Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Er referens/dnr:
U2024/01380

2024-10-25

Remissvar

Statens skolverks redovisning av uppdrag om ett nationellt professionsprogram

Svenskt Näringsliv har tagit del av Statens skolverks redovisning av uppdraget om att utveckla ett nationellt professionsprogram för lärare och förskollärare. Vi vill härmed framföra följande synpunkter och kommentarer på förslaget.

Det finns en bred samsyn om att lärare med hög kompetens och stor yrkesskicklighet har stor betydelse för att elever och studenter ska nå höga resultat och rustas väl för framtiden. Det finns samtidigt en växande samsyn om de allvarliga brister som finns idag avseende svensk lärarförsörjning, både vad gäller *kvantitet* (svagt söktryck m.m.) och *kvalitet* (innehåll och genomförande). Detta lyfts bland annat i flera av de rapporter som presenterats inom ramen för Svenskt Näringslivs initiativ [Näringslivets skolforum](#), inte minst i [Agneta Gulz et al \(2024\)](#) där det undersöktes hur väl dagens F-3-läraryrket förbereder blivande lågstadielärare för deras viktiga arbete med att undervisa i tidig läs- och skrivutveckling. Deras nedslående slutsats var att "majoriteten av dagens svenska F-3-läraryrket inte erbjuder en vetenskapligt baserad utbildning" där "många F-3-lärare examineras utan den teoretiska och praktiska kompetens de skulle behöva – och som de och deras blivande elever förtjänar." Svenskt Näringsliv välkomnar därför att regeringen tillsatt den nu sittande läraryrket utredningen, men ser också ett behov av insatser för att öka undervisningsskickligheten även bland befintliga lärare. Vi är således positiva till ambitionen att stärka lärarprofessionen genom ett nationellt professionsprogram, men är samtidigt oroliga för att den modell och det innehåll som Skolverket föreslår inte får önskad effekt.

En skola för kunskap behöver bygga på kunskap och svensk skola måste i ökad utsträckning bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet. Samtidigt har ansvariga skolmyndigheter återkommande fått hård men också relevant kritik för att dagens kursplaner, allmänna råd, riktlinjer, kartläggningmaterial, bedömningsstöd, nationella prov och andra för skolväsendet viktiga verktyg inte håller tillräcklig kvalitet. Vi välkomnar därför [regeringens uppdrag till de fyra skolmyndigheterna](#) att säkerställa att det stöd och den information som ges på myndigheternas webbplatser stämmer överens med de bestämmelser som gäller samt vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (Utbildningsdepartementet, 2023).

Svenskt Näringsliv Confederation of Swedish Enterprise

Postadress/Address: SE-114 82 Stockholm Besök/Visitors: Storgatan 19 Telefon/Phone: +46 (0)8 553 430 00
svensknaringsliv.se Org. Nr: 802000-1858

Svenskt Näringsliv menar att den fortbildning som sker – inte minst inom ramen för ett nytt nationellt professionsprogram – också måste vila på vetenskap och beprövad erfarenhet. Men trots de senaste decenniernas relativt stora satsningar på utbildningsvetenskaplig forskning är kunskapen om vad som gör verklig skillnad i klassrummen fortsatt svag. En förklaring kan enligt forskare vara att en ”betydande del av de studier som genomförs inom ramen för utbildningsvetenskap har endast utbildning och undervisning som kontext snarare än som forskningsobjekt, vilket innebär att dessa studier inte nödvändigtvis blir ett relevant kunskapsbidrag till den vetenskapliga underbyggnaden för läraryrket” (Lundgren & Jönsson, 2023).

Svenskt Näringsliv vill därför betona vikten av att de kurser och moduler som med tiden ska ingå i ett nytt nationellt professionsprogram är relevanta och ger verklig effekt på elevernas kunskapsresultat. Vi vill därför här särskilt uppmärksamma den kritik som framförts av bland andra läraren [Nicklas Mörk](#) (2024) av hur Skolverket - och i förlängningen hela skolväsendet - använder den fortbildningsmodell om *kollektivt lärande* som varit ett viktigt inslag i Matematiklyftet och andra stora satsningar. Mörk, som också är ledamot av rådet för professioner i skolväsendet, menar att Skolverket ”tummade på den vetenskapliga grunden för modellen” vilket kan ha lett till att de olika ”lyften” visserligen kan ”ha givit resultat lokalt beroende på om handledarna haft just kunskaperna och förmågan” men att det också finns risker att ”satsningarna helt enkelt reproducerat en mindre gynnsam praktik och därmed också spätt på den bristande likvärdigheten.”

Svenskt Näringsliv noterar att kollegialt lärande ges en fortsatt central roll i Skolverkets förslag till professionsprogram. Även om kollegialt lärande kan vara värdefullt, är det viktigt att det kompletteras med vetenskapligt baserad input från extern expertis. Det finns också en risk att Skolverkets modell för kollegialt lärande blir alltför dominerande och att andra viktiga perspektiv och mer effektiva metoder inte erbjuds.

Vi ser också en risk att programmet kommer att inkludera kurser och metoder som saknar tillräckligt vetenskapligt stöd. Det är viktigt att säkerställa att alla insatser inom programmet är välgrundade i vetenskap och beprövad erfarenhet. Här bör betonas att *aktuell forskning* inte alltid är relevant för skolans undervisning utan att lärarutbildningar, fortbildningar och undervisning bör utgå från den samlade *vetenskapliga kunskapen* om vad som är effektivt för att nå goda resultat i skolan.

För att säkerställa att professionsprogrammet verkligen bidrar till ökad kvalitet i undervisningen är det också nödvändigt med en kvalificerad uppföljning och utvärdering av de utbildningar som erbjuds. För att säkerställa att denna uppföljning är objektiv och trovärdig bör den genomföras av en oberoende aktör och ha ett särskilt fokus på att utröna vilka effekter ett nytt nationellt professionsprogram visar sig ha på elevernas undervisning och kunskapsresultat. För att säkerställa detta bör det klarläggas hur reformen ska vetenskapligt utvärderas redan innan det nya professionsprogrammet blir verklighet.

FÖRENINGEN SVENSKT NÄRINGSLIV

Mia Bernhardsen

Gustav Blix

Referenser

Gulz, A., Ihse Seward, A., Tärning, B., & Haake, M. (2024). *En F–3-läroarutbildning på vetenskaplig grund för bättre tidig läs- och skrivutveckling*. Stockholm: Näringslivets skolforum. Hämtat från: https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/utbildning/en-f-3-lararutbildning-pa-vetenskaplig-grund-for-bättre-tidig-las_1218664.html

Lundgren, P., & Jönsson, A. (2023). *Därför är det viktigt att skilja på forskning med olika syften*. Vi lärare. Hämtat från: <https://www.vilarare.se/nyheter/vi-larare-debatt/darfor-ar-det-viktigt-att-skilja-pa-forskning-med-olika-syften/>

Mörk, N. (2024). *Vi har gått vilse med kollegialt lärande som kompass*. Vi lärare. Hämtat från <https://www.vilarare.se/nyheter/kronika2/nicklas-mork-vi-har-gatt-vilse-med-kollegialt-larande-som-kompass/>

Utbildningsdepartementet. (2023). Regeringskansliet. *Skolmyndigheternas stöd ska vila på vetenskaplig grund*. Hämtat från: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/06/skolmyndigheternas-stod-ska-vila-pa-vetenskaplig-grund/>